

Approvers & Grand
Se H 15:1/1941 M F

Mt br H 382/1940

Beslut den 17. december

(exp. 17/12/41)

Bil. 1 utdrag	Närvarande:	Delgives:
Till	Bro	Sten, Bro, 18/12/41
Distriktscheferna vid I, II, III och IV distrikten (personligen)		
Trafikinspektörerna vid 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14. trafiksektionerna (personligen)		
Underskrift: <i>G. Dahlbäck</i>	Trafikdirektören vid SJ (personligen).	Bl. anmottat. Liby

Möten mellan svenska och tyska permittenttåg.

Transporter av permitterad personal från fältförband i övre Norrland måste av kända skäl instundande helg i betydande omfattning ske med CG/CGr-vagnar. Särskilda tåg har för detta ändamål anordnats.

För den tyska permittenttrafiken genom Sverige har styrelsen undersökt möjligheterna dels att få densamma inställd i samband med helgen dels att densamma skulle ske i CG/CGr-vagnar. Det har härvid befunnits tekniskt olämpligt att vare sig inställa nämnda trafik eller att å sträckan Marvik - Trelleborg F verkställa transporter med CG/CGr. Å sträckan Oslo - Trelleborg F vore däremot en användning av CG/CGr möjlig och förberedelser för övergång till dylika vagnar hade också träffats, då de tyska myndigheterna meddelade, att norska personvagnar skulle komma att ställas till förfogande för denna trafik.

Det är uppenbart att den omständigheten i och för sig, att svenska permittenter nödgas företaga resa i CG/CGr, medan tyska permittenter samtidigt färdas genom landet i personvagnar, är ägnad att irritera, framför allt därest de svenska permittenterna, som färdas i CG/CGr, direkt komma i kontakt med tåg inrymmande tyska permittenter. Framför allt blir så fallet, därest möte eller förbigång förlägges till sådan station, där de svenska permittenterna utspisas. Att högst omkring 20 % av de svenska permittenterna berörs av färd i CG/CGr, medan SJ hänvisat omkring 70 % av de tyska permittenterna till endera CG/CGr eller utländska passvagnar, reflekterar man självfallet icke över.

Såväl regeringen som styrelsen har haft sin uppmärksamhet riktad på här berörda förhållanden, och styrelsen har också under hand meddelat direktiv till berörda tågledare, enär förseningar och oregelmässigheter hos permittenttågen omöjliggjort direkt ingripande från styrelsens sida. Trots sålunda vidtagna försiktighetsåtgärder har det i samband med nu avslutade permittenttransporter inträffat, att i ett fall förbigång förlagts till måltidstation, där utspisning av svenska permittenter pågick. Resultatet framgår måhända bäst av bifogade utdrag ur rapport från en av de svenska värnpliktiga till Överbefälhavaren.

Även under kommande transporter kunna liknande möten eller förbigångar bli aktuella. Styrelsen har med anledning härav bestämt, att vederbörande

D. 191

11 skall, därest tyskt permittenttåg framföres över sektionen samtidigt med transport av svenska permittenter i CG/CGr-vagnar, i förekommande fall efter samråd med angränsande sektion, vidtaga sådana tågledningsåtgärder, att möte eller förbigång mellan tyskt och svenskt permittenttåg under inga förhållanden äger rum på station, där svenskt permittenttåg utspisar eller har sådant längre uppehåll att allmän urstigning beräknas ske. Stockholm den 17. december 1940.

KUNGL. JÄRNVÄGSSTYRELSEN

Bilaga till styrelsens skrivelse
den 17/12 1940, dnr Mtr H 382/1940.

Detaljer beträffande permittentresa med Kontingent nr 69.

- Avr. Haparanda d. 11/12 kl 2215 i oeldade CG-vagnar, försedda med våt, frusen halm. Is och snö på tak och väggar i vagnarna.
- Ank. Karungi d. 11/12 2330. Is och snö i vagnarna hade då tack vare eldning börjat smälta så att vatten droppade ned från taket. Temperaturen i Karungi c:a -30 grader. Väntetid i kylan kring Stationshuset till omkr. kl 0430 på morgonen d. 12/12, då vi fick fortsätta i andra CG-vagnar, likaledes fullständigt oeldade och nedisade. Våt frusen halm delades ut att placeras i vagnarna. I många av vagnarna lyckades man ej få eld i kaminen förrän strax före ankomsten till Boden.
- Ank. Boden omkr kl 1000 d. 12/12. Servering av kaffe med bröd, men ingen mat. Åter ombyte av CG-vagnar, likaledes fullständigt oeldade och nedisade. Först vid omkr kl 1600 lyckades vi få kaminen i brukbart skick så att frosten började smälta. Medhåvd privat kost kunde ej användas, då den frusit i väskorna.
- Ank. Krylbo omkr kl 2000 d. 13/12. Utspisning med kaffe och bröd. När vi därefter åter skulle begiva oss till våra vagnar måste vi först invänta ett annat tågs avgång, vilket stod på spår framför våra vagnar. Detta tågsätt - ett antal moderna, ljusa, varma 3. klass-personvagnar, voro fullsatta med tyska soldater, vilka obehindrat fingo röra sig i fönster och på plattformar. De fingo även åse huru vi voro på väg till våra ömkliga vagnar, missnöjda och ej i samlad trupp marscherande utan huller om buller. Detta demonstrativa uppvisande av de tyska soldaternas komfort i bjärt kontrast mot vår egen ynkliga belägenhet var ett farligt inslag, som lätt kunde ha slutat illa, ty det blev oro i truppen, som blott med möda tystades av kamraterna.

Sammanfattning: Marschbefälet föreföll att alls ej vara situationen vuxen. Inga bestämda order gavs om avmarsch till utspisning vid måltidsstationer, ej heller lämnades uppgift om var latrin fanns eller när tåget skulle avgå. Hela resan vittnade om stor brist på organisation samt förakt för människovärde. Huruvida felet var Järnvägens eller de militära myndigheternas är ovisst.

Den synnerligen skandalösa resan förbytte manskapets förut fosterländska känslor och villighet att offra sig för den goda sakens skull till hat och förakt för militär organisation.

ku.Fd

*Det är det som följande
sagt Sk - i samband
för fosterländska känslor*

(y nemy)

19

D-nr H 382/1940 Beslut den 20. december (exp. 21/12)

Bd. 1 tidningsurklipp	Närvarande:	Delgives:
	Bro	
Underskrift: <u>H. Linn. Lyp</u>		<u>H. Linn. Lyp</u>
<u>Henrik Urebe</u>		

Personligen

Till Distriktscheferna vid I., II., III. och IV distrikta
Trafikinspektörerna vid 1., 3., 5., 9., 10., 11.,
13., 14. och 15. trafiksektionerna
Trafikdirektören vid BJ

Möten mellan svenska
och tyska remittentäg.

I anslutning till skrivelse den 17 dennes, Dnr Mtr
H 382/1940, ^{på Gs befallning/}översändes härmed ett tidningsurklipp ur tidning-
en Arbetaren för den 20 dennes.

Tyskarna i tredje-klass, svenskarna i godsfinckor.

Sällsamt möte mellan julpermittent-tåg. Blåfrusna
svenska soldater banrades.

Från en värnpliktig som var med i de fört i tidningen påtalade skandalska permittenttransporterna från Norrland har Arbetaren mottagit ett brev med tack för de införda artiklarna. Han berättar dessutom om ett sällsamt möte med ett tyskt trupptransporttåg — tyskarna i flotta passagerarvagnar och de svenska soldaterna i sina smutsiga, mörka och lekalla godsfinckor.

Vi stod på K. station då tyskarna kom, skriver vår modellare. De voro troligen också på "julpermis". De åkte i flotta passagerarvagnar, 3:dje klass, medan vi likt grisar fingo åka i godsfinckor. Vi voro 900 blåfrusna svenska soldater där på stationen när de kom, och tur var det att de inte gjorde något längre uppehåll, ty våra känslor voro just då inte att leka med.

Varför låter man demonstrativt tyska soldater åka förbi i flotta vagnar på detta sätt mitt för näsan på svenska soldater som behandlats och fått fara så illa som vi på denna resa? Det verkar nästan provokation. Till på köpet fingo vi bannor av ett högre befäl för att vi inte gjorde ett tillräckligt stiligt intryck på de förbifarande representanterna för det tyska "herrarfolket". Men när man som vi är stelfrusna från topp till tå efter att ha åkt över 100 mil i de iskalla, smutsiga och oländiga godsfinckorna, då tänker man inte först och främst på hur man ser ut, utan då inriktar man sig nog mest på att försöka behålla kroppsvärmen. Så gott det går.

Klosett i ligghalmen —
som svinen!

En sak till: Om vi nu nödvändigt ska åka i godsfinckorna, eftersom passagerarvagnarna tydligen äro reserverade för våra "vänner" tyskarna, så ge oss åtminstone en torrklest eller annan toalettanordning i varje vagn. Så att vi slipper fullständigt likna svinen även
(Forts. på andra sidan.)

Fortsättning **fr. första sid.:**

Tyskarna i tredje- klass . . .

däri, att vi måste göra våra naturbehov i ligghalmen. Det fingo vi göra nu på nedresan. Visserligen finns det toaletter på varje station där tåget gör uppehåll för "utfodring", men om — såsom hände med vår kontingent — flera hundra bli matförgiftade, så förstår man att det inte går att vänta till dess man kommer till en uppehållsstation. I all synnerhet inte när det är så långt mellan uppehållen som fallet är med militärtåg. Nu fick halmen och vagnsgolvet tjänstgöra som toalett, d. v. s. vi fick bära oss åt precis som svinen. Att det inte var trevligt behöver jag väl knappast tala om, men antagligen menar höga vederbörande att vi få trösta oss med att de kärälskelige tyska resenärerna hade det så mycket bättre ordnat. Samt att vi — då vi satt på huk på vagnsgolvet — skulle i andanom se för oss och låta suggerera oss av ryttmästare Carl Mörners radiopredikan om hur "bra det var ordnat" även för oss. Vi är ju bara svenska soldater . . .

Till sist vill jag säga — allvarligt — att vi äro vana vid militärlivet nu. Vi ha legat ute i beredskapstjänst flera månader, många av oss hela året och längre ändå. Vi äro inte bortpjuskade. Om vi därför klaga på någonting så kan ni vara övertygade om att vi ha fog för våra klagomål.

"En som frös".

Brevet talar för sig självt. Det tar var inga kommentarer.